

професійних компетентностей, культури та життєвих навичок. А також викладачі, які хочуть змінюватися, всебічно розвиватися, будуть активно впроваджувати сучасні технології в роботі з учасниками навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Кравченко Г. Ю. Управління професійним розвитком викладачів закладів вищої освіти на основі компетентнісного підходу / Г. Кравченко / Проблеми та шляхи реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті: матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції, 11-12 квітня 2019р. / редкол. Н. П. Крейдун та ін. – Х.: ФОП Бровін О. В., 2019. С. 84-86.
2. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. –192 с.
3. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С. О. Сисоєва; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.

References

1. Kravchenko, G. 2019. Upravlinni profesiinym rozvytkom vykladachiv zakladiv vyshchoi osvity na osnovi kompetentnisnoho pidkhodu [Management of the professional development of teachers of higher education institutions based on the competence approach]. In: *Problems and ways of implementing the competence approach in modern education: materials of the International Scientific and Practical Conference*. Kharkiv: FOP Brovin O.V.
2. Pometun, L. and Pyrozhenko, L.V.; Pometun, O. I. ed. 2004. *Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [Modern lesson. Interactive learning technologies]*. Kyiv: A.S.K..
3. Sysoeva, S.O. 2011. *Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh [Interactive technologies for teaching adults]*. Kyiv: VD "ЕКМО".

УДК 37.022:167/168:001.82(045)

МЕТОДОЛОГІЯ ЯК НАУКОВИЙ ФУНДАМЕНТ ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Теличко Н. В.

METHODOLOGY AS THE SCIENTIFIC FOUNDATION OF PEDAGOGICAL RESEARCH

Telychko Natalia

Сучасна культурна парадигма освіти, модернізація педагогічної освіти відповідно до мети і завдань Нової української школи, інноваційні підходи до досягнення, розширення й використання наукових знань потребують оновлення підходів до професійної підготовки сучасних фахівців у вищій школі шляхом широкого залучення їх до науково-дослідної роботи, з метою оволодіння високим рівнем наукової культури й наукового мислення, технологіями наукової творчості та організуванням науково-дослідного процесу у вищій школі. Все це, безмовно, сприятиме зростанню актуальності методологічних аспектів наукових досліджень.

Вивчаючи дисципліну «Методологія науково-педагогічних досліджень», студенти-магістри набувають ґрунтовних знань щодо сучасних тенденцій в методиці навчання іноземних мов, оволодівають сучасною методологією дослідження, методами та організацією сучасних досліджень в

галузі методики навчання іноземних мов. *Методологія досліджень педагогічних проблем вирішує насамперед стратегічні проблеми і включає в себе принципи й методи пізнання в педагогічній теорії і практиці.*

Методологія науки дає характеристику компонентів наукового дослідження – його об'єкта, предмета, завдань дослідження, сукупності дослідницьких методів, засобів і способів, необхідних для їх вирішення, а також формує уявлення про послідовність руху дослідника в процесі вирішення наукової задачі.

Ключові слова: педагогічна освіта, науково-педагогічне дослідження, методологія, науковий світогляд, дослідницькі методи.

The modern cultural paradigm of education, the modernization of pedagogical education in accordance with the goals and objectives of the New Ukrainian School, innovative approaches to the acquisition, expansion and use of scientific knowledge require updating the approaches to the professional training of modern specialists in higher education by widely involving them in scientific research work, with the aim mastering a high level of scientific culture and scientific thinking, technologies of scientific creativity and organization of the scientific research process in higher education. All this will undoubtedly contribute to the growing relevance of methodological aspects of scientific research.

Studying the discipline "Methodology of Scientific and Pedagogical Research", master's students acquire thorough knowledge of modern trends in foreign language teaching methods, master modern research methodology, methods and organization of modern research in the field of foreign language teaching methods. The research methodology of pedagogical problems primarily solves strategic problems and includes the principles and methods of knowledge in pedagogical theory and practice.

The methodology of science gives a description of the components of scientific research - its object, subject, research tasks, a set of research methods, means and methods necessary for their solution, and also forms an idea of the sequence of the researcher's movement in the process of solving a scientific problem.

Keywords: pedagogical education, scientific and pedagogical research, methodology, scientific outlook, research methods.

Сучасна культурна парадигма освіти, модернізація педагогічної освіти відповідно до мети і завдань Нової української школи, інноваційні підходи до осягнення, розширення й використання наукових знань потребують оновлення підходів до професійної підготовки сучасних фахівців у вищій школі шляхом широкого залучення їх до науково-дослідної роботи, з метою оволодіння високим рівнем наукової культури й наукового мислення, технологіями наукової творчості та організуванням науково-дослідного процесу у вищій школі. Все це, безмовно, сприятиме зростанню актуальності методологічних аспектів наукових досліджень [1, с.9] .

Вивчаючи дисципліну «Методологія науково-педагогічних досліджень», студенти-магістри набувають ґрунтовних знань щодо сучасних тенденцій в методиці навчання іноземних мов, оволодівають сучасною методологією дослідження, методами та організацією сучасних досліджень в галузі методики

навчання іноземних мов [2, с. 147].

Методологічні проблеми педагогіки завжди ставилися до найбільш актуальних, гострих питань розвитку педагогічної думки. У даний час особливо гостро стоїть далеко не нова проблема підвищення якості педагогічних досліджень. Посилюється спрямованість методології на допомогу педагогу-досліднику, на формування у нього спеціальних умінь в області дослідницької роботи. Таким чином, методологія набуває нормативну спрямованість, і її важливим завданням стає методологічне забезпечення дослідницької праці.

Аналітичний огляд інформаційних джерел зазначеної проблеми переконує, що низка науковців, таких як Г. Артемчук, А. Баскаков, С. Гончаренко, В. Гриньова, І. Зайченко, В. Зверев, І. Зязюн, В. Кремень, І. Поташник, О. Рудницька, М. Семчишин, В. Сидоренко, С. Сисоєва, Н. Тверезовська, К. Ушинський та багато інших приділяють значну увагу формуванню у молодих вчених знань методології, моделювання та діагностування результатів науково-педагогічних досліджень і зосереджують значну увагу на оволодінні методами наукових досліджень.

Метою статті є обґрунтувати актуальність методології, як наукового фундаменту проведення педагогічного дослідження здобувачем вищої освіти.

Слід зазначити, що для розкриття суті поняття «методологія» важливо звернути увагу на те, що методологія педагогіки поряд зі сказаним виконує і інші функції:

- по-перше, визначає способи отримання наукових знань, які відображають постійно змінюється педагогічну дійсність;
- по-друге, направляє і зумовлюють основний шлях, за допомогою якого досягається конкретна науково-дослідницька мета;
- по-третє, забезпечує всебічність отримання інформації про досліджуваному процесі або явищі;
- по-четверте, допомагає введенню нової інформації до фонду теорії педагогіки;

– по-п'яте, забезпечує уточнення, збагачення, систематизацію термінів і понять у педагогічній науці;

– по-шосте, створює систему інформації, що спирається на об'єктивні факти і логіко-аналітичний інструмент наукового пізнання.

Слушним є твердження, що методологія педагогіки – це концептуальне виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про педагогічні процеси та явища.

Отже, в якості основних ознак методології в будь-якому педагогічному дослідженні можна виділити наступні: визначення мети дослідження з урахуванням рівня розвитку науки, потреб практики, соціальної актуальності і реальних можливостей наукового колективу або вченого; вивчення всіх процесів в дослідженні з позицій їх внутрішньої і зовнішньої обумовленості, розвитку і саморозвитку; розгляд досліджуваних проблем з позиції всіх наук про людину: соціології, антропології, фізіології, генетики і т.д.; орієнтація на системний підхід у дослідженні (структура, взаємозв'язок елементів і явищ, їх соподчиненість, динаміка розвитку, тенденції, сутність і особливості, чинники та умови); розробка зв'язків теорії та практики, ідей і їх реалізація, орієнтація педагогів-дослідників на нові наукові концепції, нове педагогічне мислення при одночасному виключення старого, відживаючого, подолання в педагогіці відсталості і консерватизму [3, с. 165].

Принагідно нагадаємо, що методологія педагогіки як галузь наукового пізнання виступає в двох аспектах: як система знань і як система науково-дослідної діяльності. При цьому маються на увазі два види діяльності – методологічні дослідження та методологічне забезпечення. Завдання перших – виявлення закономірностей і тенденцій розвитку науки в її зв'язку з практикою, принципів підвищення якості педагогічних досліджень, аналіз їх понятійного складу і методів. Забезпечити дослідження методологічно – значить використовувати наявні методологічні знання для обґрунтування програми

дослідження та оцінки його якості, коли воно ведеться або вже закінчено.

Сьогодні в структурі методологічного знання виділяють чотири рівні: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий і технологічний.

Методологія досліджень педагогічних проблем вирішує насамперед стратегічні проблеми і включає в себе принципи й методи пізнання в педагогічній теорії і практиці.

Методологія науки дає характеристику компонентів наукового дослідження – його об'єкта, предмета, завдань дослідження, сукупності дослідницьких методів, засобів і способів, необхідних для їх вирішення, а також формує уявлення про послідовність руху дослідника в процесі вирішення наукової задачі.

Рівні методології утворюють складну систему, в рамках якої між ними існує певна супідрядність. При цьому філософський рівень виступає як змістовна підстава всякого методологічного знання, визначаючи світоглядні підходи до процесу пізнання і перетворення дійсності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в висвітленні проблеми методологічних підходів, як однієї з методологічних проблем педагогічної науки.

Список використаних джерел

1. Глушко О. З. Європейський вектор освітніх реформ в Україні / О. З. Глушко // Український педагогічний журнал. – 2017. – № 4. – С. 5–11.
2. Желанова В. В. Інноваційний вимір сучасної вищої освіти: аналіз напрямів / В. В. Желанова // Інноваційна педагогіка. – 2022. – Вип. 50, Т. 1. – С. 145–148.
3. Chipaco F. Professional culture and teacher professionalism in higher education / F. Chipaco, M. L. Branco // EDULEARN18: proceedings. – 2018. – P. 163–168.

References

1. Hlushko, O.Z. 2017. Yevropeiskyi vektor osvitnikh reform v Ukraini [European vector of educational reforms in Ukraine]. *Ukrainian Pedagogical Journal*, 4, 5-11.
2. Zhelanova, V. V. 2020. Innovatsiinyi vymir suchasnoi vyshchoi osvity: analiz napriamiv [Innovative dimension of modern higher education: analysis of directions]. *Innovative pedagogy*, 50(1), 145–148.
3. Chipaco, F., and Branco, M. L. 2018. Professional culture and teacher professionalism in higher education. *EDULEARN18*, 163–168.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>